

Hva er patellaluksasjon?

Patella er det latinske ordet for kneskål, og luksasjon betyr forskyvning eller ute av ledd. På et normalt og friskt kneledd skal patella ligge godt plassert i en glidefure nederst på lårbenet.

Patella holdes på plass av den kraftige lår Muskelen i ene enden, og et kraftig bindevevsbånd i andre enden. Når hunden bøyer kneleddet i bevegelse skal patella skli frem og tilbake i glidefuren, uten å luksere ut mot sidene.

Når patella forskyves ut av sin normale posisjon i glidefuren, har hunden patellaluksasjon. Symptomene på patellaluksasjon kan variere fra hund til hund, men ofte ser man halting eller at hunden hoppet over noen steg. Man kan også oppleve at kneleddet låser seg, og at hunden forsøker å strekke bakbenet for å få patella i riktig posisjon igjen. Hunden vil også kunne vegre seg for å belaste benet, hoppe opp i møbler, og vil tydelig vise tegn på ubehag.

Diagnosen patellaluksasjon blir inndelt i fire alvorlighetsgrader (ved registrering i Dogweb benyttes en 3-gradsskala). Hyppigheten av symptomer, hvor mye ubehag hunden viser, samt hvor stor sannsynlighet det er for tilbakekomst av problemet etter operasjon, vil ofte følge graden av luksasjon.

Grad 1: Patella ligger på plass i glidefuren men lar seg luksere på utstrakt bein. Patella faller tilbake i riktig posisjon igjen, med en gang den ikke fikseres. Mange hunder med grad 1 kan være symptomfrie, og trenger ikke operasjon.

Grad 2: Patella ligger vanligvis normalt, men luksierer lett og faller ikke tilbake på plass av seg selv. Patella forblir luksert til den legges tilbake i glidefuren manuelt, eller at leddet strekkes. Hunden vil ofte vise symptomer som hinkling og leddlåsing. Gode prognoser ved operasjon.

Grad 3: Patella er permanent luksert. Den kan legges tilbake på plass på strukket ben, men luksierer igjen ved bøyning. Hunden vil vise tydelige tegn på ubehag, og den vil ikke bevege seg normalt. Gode prognoser ved operasjon.

Grad 4: Patella er permanent luksert og lar seg ikke legge på plass. Hunden viser tydelig ubehag, og vil ha problemer med å stå -og bevege seg. Om operasjon er mulig og hensiktsmessig må vurderes individuelt.

Patellaluksasjon og avl.

Årsaken til at en hund får patellaluksasjon kan variere og være kompleks. I svært sjeldne tilfeller kan luksasjon forekomme på grunn av ekstremt traume av leddet. Når patellaluksasjon oppstår kan det kommen av en generell feilkonstruksjon av hundens bakpart. Som eksempel kan hunden være «hjulbent» eller «kalvbent». Dette resulterer i at musklene og bindevevsbåndene vil trekke patella ut av sin normale posisjon når hunden beveger seg. Lukseringen kan også oppstå fordi glidefuren på lårbeinet er for grunn, eller at bindevevsbåndene har feil festeplassering. Hos noen hunder vil lidelsen allerede kunne diagnostiseres på valpestadiet, mens hos andre vil lidelsen komme til syne over tid.

Gjennom kartlegging av patellaluksasjon hos forskjellige raser, er det klart at lidelsen er arvelig, men selve arvgangen er dessverre ikke kjent.

Ihht. NKKs avelsstrategi og etiske grunnregler for avl og oppdrett, er det kun klinisk – og funksjonelt friske hunder som skal benyttes i avl. Det vil si at hunder som viser kliniske tegn på tilstanden, ikke skal i avl.

På Norsk Terrierklubs generalforsamling i april 2018, ble det fremmet forslag fra styret i Rasegruppen for Jack Russell Terrier, om at alle hunder skal undersøkes -og ha kjent patellastatus registrert i Dogweb før de brukes i avl. Dette som et krav for å få registrert valpekull i NKK, og for å ha oppdretterlink -og valpeformidling gjennom Rasegruppen. Forslaget ble enstemmig vedtatt og er videresendt til NKK for videre behandling.

Patellaluksasjon hos Jack Russell Terrier er ikke et stort problem, men det er en av de lidelsene som hyppigst går igjen, -og som vi i stor grad har mulighet til å forebygge gjennom et godt gjennomtenkt avlsarbeid. Det også viktig at valpekjøpere gir tilbakemelding til oppdretteren sin, om hunden får påvist patellaluksasjon. -Når det gjøres kan oppdretter ta hensyn til dette i sitt videre avlsarbeid.

Styret i Rasegruppen for Jack Russell Terrier anbefaler at kun hunder som er fri for patellaluksasjon benyttes i avl.

Jeg ønsker dere alle en fin og haltefri sommer!

Hilsen Solveig Naadland.